

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/193/2022
Identifikačné číslo spisu:	6119250222
Dátum vydania rozhodnutia:	19.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6119250222.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu V. M., narodeného XX. O. XXXX, Y., O. XXX/XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Michal Krutek, s.r.o., Trnava, Hlavná 11, proti žalovanej O. O., narodenej XX. P. XXXX, H., V. C. XXXX/X, o zaplatenie 23 000 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra (pôvodne na Okresnom súde Topoľčany) pod sp. zn. TO-4C/38/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 12. januára 2022 sp. zn. 5Co/9/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 12. januára 2022 sp. zn. 5Co/9/2021 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Topoľčany (dnes Okresný súd Nitra, pracovisko Topoľčany; ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) po zrušení jeho prvého rozsudku (uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 13. mája 2020 sp. zn. 5Co/35/2020, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti výroku a vo výroku o trovách konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie) rozsudkom zo 6. novembra 2020 č. k. 4C/38/2019-212 žalobu v časti o zaplatenie sumy 23 000 eur s 5 % ročným úrokom z omeškania od 17. 4. 2019 do zaplatenia zamietol a žalovanej priznal náhradu trov konania proti žalobcovi v plnej výške.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal od žalovanej zaplatenia sumy 23 000 eur s úrokom z omeškania z dôvodu, že žalovaná dňa 20. 10. 2017 písomne uznala svoj dlh voči nemu, pozostávajúci z pôžičiek špecifikovaných v písomnom uznaní dlhu a tento sa zaviazala vrátiť na požiadanie, najneskôr do 1. 1. 2019. Žalovaná poprela pravosť svojho podpisu na uznaní dlhu a tvrdila, že žalobcovi nedlhuje žiadnu finančnú sumu. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalovaná hodnoverne spochybnila svoj podpis na dohode o uznaní dlhu (tvrdenie o sfaľovaní podpisu uviedla už v odpore proti platobnému rozkazu, žalobca disponuje iba menej kvalitnou fotokópiou listiny a podľa znalcov nie je možné vylúčiť ani potvrdiť pravosť listiny, z ktorej mala byť fotokópia vyhotovená, pričom žalobca nepreukázal, že spornú listinu žalovaná podpísala a v tomto smere ani nenavrhol žiaden dôkaz), a teda žalobca neunesol dôkazné bremeno na preukázanie pravosti podpisu žalovanej na dohode o uznaní dlhu, a preto nemôže byť na podklade dohody o uznaní dlhu úspešný. Na pojednávaní dňa 18.

9. 2020 síce žalobca navrhol zmenu žaloby s tým, že dlh žalovanej nevyplyva zo zmluvy o pôžičke, ale z bezdôvodného obohatenia, avšak zotrval na tom, že si pohľadávku uplatňuje na základe dohody o uznaní dlhu. Podľa súdu prvej inštancie tak žalobca svoj nárok neuplatnil na základe pôvodného záväzku, ale na základe nového právneho vzťahu vyplývajúceho z dohody o uznaní dlhu, pričom tento nový právny vzťah je vo vzťahu k pôvodnému záväzkovému právnemu vzťahu nezávislý a pre žalobcu ako veriteľa predstavuje nový právny základ pre vymáhanie jeho dlhu. Žalobca si svoj nárok na zaplatenie sumy 23 000 eur neuplatnil ani z titulu pôžičky, ani z titulu bezdôvodného obohatenia, a teda nepreukazoval existenciu pôvodného záväzkového vzťahu, ale svoju pohľadávku si uplatnil na základe nového právneho vzťahu uznaním dlhu, vo vzťahu k uznaniu dlhu však neunesol dôkazné bremeno.

2. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Nitre (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom z 12. januára 2022 sp. zn. 5Co/9/2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. V odôvodnení odvolací súd uviedol, že dospel k záveru o vecnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku; ďalej len „CSP“). Zhrnul, že žalobca sa proti žalovanej domáhal zaplatenia sumy 23 000 eur s príslušenstvom, pričom právnym titulom uplatneného nároku bola písomná dohoda o uznaní dlhu žalovanou zo dňa 20. 10. 2017. Uznanie dlhu sa vyznačuje tým, že na základe neho nevzniká nový záväzkový právny vzťah, nemení sa právny dôvod uznania záväzku a nemenia sa ani okolnosti, na základe ktorých dlh vznikol. Právny vzťah, ktorý vznikne z uznania dlhu, je vo vzťahu k pôvodnému záväzkovému právnemu vzťahu (v danom prípade vo vzťahu k údajnej pôžičke) nezávislý a na jeho základe môže veriteľ vymáhať svoj dlh od dlžníka bez toho, aby sa dotýkal pôvodného záväzkového vzťahu. Je len vecou veriteľa, či svoju pohľadávku uplatní na základe pôvodného (napr. pôžičky) alebo nového právneho vzťahu (uznanie záväzku). Ďalej odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie vyvodil správne závery o tom, že žalovaná hodnoverne spochybnila podpísanie dohody o uznaní dlhu a že na žalobcovi zostalo dôkazné bremeno, ktoré neunesol, preto nemohol byť úspešný na podklade dohody o uznaní dlhu.

2.1. K námietke žalobcu v odvolaní, že súd prvej inštancie pri pripustení zmeny žaloby postupoval v rozpore s ustanovením § 142 CSP, odvolací súd uviedol, že zmena právnej kvalifikácie nároku uplatneného žalobcom nie je zmenou žaloby v zmysle § 140 CSP. Ani odvoláciu námietku, že súd prvej inštancie neoznámil stranám sporu svoje predbežné právne posúdenie podľa § 181 ods. 2 CSP, nepovažoval odvolací súd za opodstatnenú, keďže predbežné právne posúdenie veci súd prvej inštancie stranám oznámil na prvom pojednávaní 10. 9. 2019 a vo svojom prvom rozsudku zo dňa 5. 11. 2019 č. k. 4C/38/2019-116, ktorým žalobe vyhovel, nárok žalobcu právne kvalifikoval ako bezdôvodné obohatenie podľa § 454 Občianskeho zákonníka. Po zrušení rozsudku uznesením Krajského súdu v Nitre z 13. mája 2020 č. k. 5Co/35/2020-166, keď žalobca naďalej uvádzal, že si nárok uplatňuje na základe dohody o uznaní dlhu, avšak dlh nevyplyva zo zmluvy o pôžičke, ale z bezdôvodného obohatenia, už nebolo povinnosťou súdu uvádzať predbežné právne posúdenie veci.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), písm. c) CSP. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že sa podanou žalobou domáhal od žalovanej zaplatenia sumy 23 000 eur s úrokom z omeškania z dôvodu, že žalovaná dňa 20. 10. 2017 písomne uznala svoj dlh voči nemu čo do dôvodu a výšky, pričom išlo o dlh pozostávajúci z pôžičiek špecifikovaných v písomnom uznaní dlhu. Žalobca za žalovanú uhradil platby v celkovej výške 23 000 eur ako úhradu kúpnej ceny za byty namiesto žalovanej, pričom toto uvádzal a dôkazy predložil už v konaní na súde prvej inštancie. Konkrétne vo vzťahu ku kúpnej zmluve zo dňa 21. 4. 2017 predložil čestné vyhlásenie predávajúceho M. Č., ktorý potvrdil, že od žalobcu titulom uhradenia časti kúpnej ceny za byt č. XX obdržal v hotovosti sumu 9 960 eur, ako aj potvrdenia o uskutočnení prevodov z banky, z ktorých je vidieť, že žalobca uhradil v prospech účtu predávajúceho M. Č. spolu 10 600 eur a v prospech správcu bytového domu, kde mal M. Č. nedoplatok, sumu 440 eur. Vo vzťahu k zámennej zmluve zo dňa 17. 10. 2017 predložil čestné vyhlásenie predávajúceho M., ktorý potvrdil, že od žalobcu titulom vyplatenia rozdielu hodnoty zamieňaných bytov č. X a č. XX obdržal v hotovosti spolu 2 000 eur.

3.1. Uvedené skutočnosti podľa žalobcu tvoria základ jeho nároku voči žalovanej, keď za ňu uhradil celú

kúpnu cenu za byt č. XX, ktorý nadobudla žalovaná do svojho výlučného vlastníctva a následne za ňu uhradil aj rozdiel hodnoty zamieňaných bytov. To, že žalovaná v rámci svojej procesnej obrany uvádzala, že nikdy nepodpísala uznanie dlhu zo dňa 20. 10. 2017, nemá podľa žalobcu žiadny vplyv na vznik a existenciu jeho nároku voči žalovanej. Žalobca svoj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia preukázal výpismi o prevodoch z účtu v banke a čestnými vyhláseniami pôvodných vlastníkov bytov, t. j. prípadná neexistencia alebo neplatnosť uznania dlhu nemá na dôvodnosť nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia žiadny vplyv. V zmysle konštantnej judikatúry je pritom bez významu, či žalobca subsumoval svoj nárok pod pôžičku alebo bezdôvodné obohatenie, alebo či si uplatnil svoj nárok na základe dohody o uznaní dlhu alebo inej skutočnosti. Bolo úlohou súdu, aby žalobcom tvrdené skutočnosti podriadil pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodit' plnenie. Podľa žalobcu však súd prvej inštancie a odvolací súd uvedeným spôsobom nepostupovali a jeho nárok zamietli s odôvodnením, že žalovaná spochybnila svoj podpis na uznaní dlhu, pričom sa ale už nevysporiadali s tým, že uznanie dlhu bolo len jedným z dôkazov a okrem toho žalobca predložil aj výpisy z účtu a čestné vyhlásenia, z ktorých primárne vyplývala dôvodnosť jeho nároku.

3.2. Dovolateľ s odkazom na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. 1. 2013 sp. zn. IV. ÚS 28/2013 a rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 11. 6. 2003 sp. zn. 26 Cdo 2425/2002 zdôraznil, že uznaním dlhu nezaniká pôvodný záväzok a nevzniká záväzok nový, ale uznaním dlhu prechádza len dôkazné bremeno z veriteľa na dlžníka a spôsobuje predĺženie premĺčacej doby. Pokiaľ žalobca v tomto spore poukazoval na uznanie dlhu, neznamená to, že ním uplatnený nárok vyplýval z uznania dlhu, ale uznanie dlhu bolo len jedným z početných dôkazov preukazujúcich plnenie žalobcu za žalovanú. V rozpore s uvedeným je však podľa žalobcu konštatovanie odvolacieho súdu, že „právny vzťah, ktorý vznikne z uznania dlhu, je vo vzťahu k pôvodnému záväzkovému právnemu vzťahu nezávislý a [...] je len vecou veriteľa, či svoju pohľadávku uplatní na základe pôvodného alebo nového právneho vzťahu“.

3.3. Napokon žalobca v dovolaní poukázal na to, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu obsahuje vzájomne rozporné tvrdenia, že „uznaním dlhu nezaniká pôvodný záväzok dlžníka, ani nevzniká nový záväzok“ a súčasne že „právny vzťah, ktorý vznikne z uznania dlhu, je vo vzťahu k pôvodnému záväzkovému právnemu vzťahu nezávislý“. Z dôvodu uvedených vzájomných rozporov, ako aj nedostatočného vysvetlenia dôvodov a opomenutia vysporiadať sa s jednotlivými výpismi o prevodoch a čestnými vyhláseniami považuje žalobca odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu za nezrozumiteľné a zmätočné, a tým aj za nepreskúmateľné.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadрила.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a dôvodné, preto bolo potrebné rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

9. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP v spojení s § 431 CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, keď miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, predvídateľnosť rozhodnutia, zachovanie rovnosti strán v konaní, relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, ako aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

10. Najvyšší súd zdôrazňuje, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strán sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 220 ods. 2, ods. 3, § 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie týchto kogentných ustanovení zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania. Dodržiavanie povinnosti riadne odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvoľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd určitou, stranou sporu výslovne prezentovanou podstatnou otázkou zaoberal, alebo nie; odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

11. Najvyšší súd i Ústavný súd SR v ostatnom čase judikujú, že z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia, resp. absenciou zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porov. 4Cdo/34/2018, 8Cdo/152/2018, 1Obdo/7/2018, 1Obdo/82/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 4Cdo/101/2019, 5Obdo/87/2020, II. ÚS 120/2020, I. ÚS 235/2020, IV. ÚS 443/2020, I. ÚS 515/2020, 9Cdo/7/2021, II. ÚS 45/2021, II. ÚS 169/2021, III. ÚS 439/2022). Pojem „procesný postup“ v § 420 písm. f) CSP je potrebné vyložiť v kontexte pojmu „právo na spravodlivý proces“, ktorého súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 559/2018).

12. Pokiaľ teda odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil odvolateľom namietané skutočnosti, resp. dostatočným spôsobom neodôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť, odôvodnenie jeho rozhodnutia treba považovať za nedostatočné, čím porušil právo odvolateľa na spravodlivý proces a konanie zaťažil vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. 4Cdo/120/2019). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj Ústavného súdu SR vyplýva, že nie na každý argument strany musia dať súdy odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, ods. 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Ústavný súd vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 107/07).

13. V preskúmvanej veci bolo potrebné dať za pravdu tvrdeniu dovolateľa, že odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku na jednej strane konštatuje, že „uznanie dlhu sa vyznačuje tým, že na základe neho nevzniká nový záväzkový právny vzťah“ (bod 48.2 odôvodnenia napadnutého rozsudku),

na druhej strane však (hneď v ďalšej vete) odkazuje na „právny vzťah, ktorý vznikne z uznania dlhu“. Tieto dva právne názory sú zjavne vzájomne rozporné, resp. odvolací súd nevysvetlil ich prípadnú kompatibilitu. Ide pritom o kľúčovú časť odôvodnenia rozsudku, v ktorej odvolací súd mal vysvetliť, prečo považoval nárok žalobcu za uplatnený výlučne na základe uznania dlhu, a nie na základe pôžičiek, ktoré boli v uznaní dlhu uvedené ako základ uznaného dlhu (a v dôsledku toho nevyhodnotil ďalšie dôkazy predložené žalobcom, týkajúce sa poskytnutia finančných prostriedkov žalovanej).

14. Odvolací súd správne konštatoval (v bode 50.1 odôvodnenia), že „strany sporu nie sú povinné uplatnený nárok či obranu proti nemu právne kvalifikovať, keďže právne posúdenie je vecou súdu, ale musia uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval“. Inak povedané, pre posúdenie dôvodnosti alebo nedôvodnosti nároku žalobcu nie je podstatné, ako žalobca sám právne kvalifikoval svoj nárok, ale na základe akých skutkových okolností svoj nárok uplatnil (aké skutkové tvrdenia uviedol).

15. Zo skutočností, že odvolací súd (a ani súd prvej inštancie, ktorý sa spravoval právnym názorom odvolacieho súdu, vysloveným v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení) nevyhodnocoval dôkazy týkajúce sa poskytnutia finančných prostriedkov žalobcu žalovanej, možno dedukovať, že považoval nárok žalobcu za uplatnený výlučne titulom uznania dlhu (nie titulom pôžičiek resp. bezdôvodného obohatenia), pričom uznanie dlhu považoval za nový, samostatný právny vzťah. Z obsahu súdneho spisu je však zrejmé, že žalobca síce v samotnej žalobe uvádzal ako skutkové tvrdenie len uznanie dlhu (ak odkazoval na pôžičky poskytnuté žalovanej, tak len ako súčasť obsahu písomného uznania dlhu), avšak už vo vyjadrení k odporu žalovanej proti platobnému rozkazu uviedol, že požičal žalovanej sumu 23 000 eur takým spôsobom, že za ňu po vzájomnej dohode vyplácal kúpnu cenu za kúpu bytu na základe kúpnej zmluvy z 21. 4. 2017 s M. Č. a doplatok zo zámennej zmluvy zo 17. 10. 2017 s M. S..

16. Zo skutkových tvrdení žalobcu nevyplyvalo, že uplatňuje svoj nárok výlučne na základe uznania dlhu. Naopak, okrem uznania dlhu žalobca dostatočne jasne uvádzal aj skutkové tvrdenia k vzniku (pôvodného) záväzku žalovanej a k týmto skutkovým tvrdeniam predkladal aj listinné dôkazy (výpisy o bankových prevodoch a čestné vyhlásenia). Teda aj keby odvolací súd a súd prvej inštancie (viazaný právnym názorom odvolacieho súdu) vychádzali z právneho názoru o uznaní dlhu ako samostatnom, novo vzniknutom právnom vzťahu a o možnosti uplatňovať nárok výlučne titulom uznania dlhu (na posúdenie správnosti tohto názoru dovolací súd nemá v tomto dovolacom konaní príležitosť - k tomu viď nižšie, body 18 a 19 tohto odôvodnenia), bolo ich povinnosťou zistiť, či si žalobca uplatňuje svoj nárok voči žalovanej na základe poskytnutých pôžičiek, alebo na základe uznania dlhu, prípadne z oboch týchto titulov.

17. Pokiaľ sa odvolací súd nevysporiadal s uvedenými skutkovými tvrdeniami žalobcu a s listinnými dôkazmi, predloženými žalobcom, ktoré mali svedčiť o existencii záväzku žalovanej voči žalobcovi (pričom súčasťou odvolania žalobcu boli aj námietky, že uznanie dlhu bolo len jedným z dôkazov preukazujúcich plnenie žalobcu za žalovanú, že žalobca si uplatňoval svoj nárok z titulu bezdôvodného obohatenia, ktoré bolo iba potvrdené uznaním dlhu a že žalobca produkoval dôkazy o bezdôvodnom obohatení žalovanej, s ktorými sa súd prvej inštancie nevysporiadal), dovolací súd dospel k záveru, že išlo o tak závažný nesprávny procesný postup, že ním došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Je pritom potrebné zopakovať, že tieto tvrdenia žalobcu o vzniku (pôvodného) záväzku a ním navrhované dôkazy boli pre rozhodnutie veci kľúčové. Preto bolo potrebné dovolanie žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP považovať za prípustné a dôvodné a rozsudok odvolacieho súdu zrušiť.

18. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočívalo zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu (t. j. námietkami dovolateľa o nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP). Totiž v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórному dovolaciemu prieskumu z hľadiska právneho posúdenia veci (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn.

1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

19. Na druhej strane si je dovolací súd vedomý toho, že v preskúmvanej veci bolo právne posúdenie otázky, či uznanie dlhu možno považovať za nový, nezávislý právny základ pre vymáhanie dlhu, úzko spojené so spôsobom, akým sa súdy vysporiadali resp. nevysporiadali s tvrdeniami žalobcu o existencii (pôvodného) dlhu a s ním navrhovanými dôkazmi. Preto dovolací súd aspoň stručne uvádza, že je potrebné rozlišovať medzi uznaním dlhu a nováciou, ktorá predstavuje nahradenie pôvodného záväzku novým záväzkom. Pri uznaní dlhu zostáva pôvodný dlh zachovaný a uznanie dlhu zakladá iba (vyvrátiteľnú) domnienku, že dlh (tento pôvodný dlh) v čase uznania dlhu trvá (§ 558 Občianskeho zákonníka). Uznanie dlhu teda zjednodušuje veriteľovi dôkaznú situáciu v prípade súdneho uplatňovania pohľadávky, keďže nemusí preukazovať okolnosti vzniku a existenciu dlhu, stačí mu predložiť (platné) uznanie dlhu, to však neznamená, že ide o iný právny titul. Ide o uznanie už existujúceho dlhu, teda právnym dôvodom existencie pohľadávky veriteľa voči dlžníkovi nie je uznanie dlhu ako právny akt, ale uznaný dlh. K tomu je možné okrem rozhodnutí, na ktoré odkázal dovolateľ (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 28/2013, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 26 Cdo 2425/2002) dať do pozornosti aj názory akademických autorít (napr. Milan Hlušák: Niekoľko úvah o uznaní dlhu. In: Súkromné právo 3/2024).

20. V ďalšom konaní sa odvolací súd bude vecne zaoberať vyššie uvedenými skutočnosťami, najmä tvrdeniami žalobcu i žalovanej o okolnostiach vzniku a existencii pohľadávky žalobcu voči žalovanej a vyhodnotí tieto tvrdenia a vykonané dôkazy samostatne a vo vzájomnej súvislosti. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách konania a rozhodne aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.